

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 61/21
V Lucemburku dne 15. dubna 2021

Stanovisko generálního advokáta ve věci C-487/19,
W. Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu –
Jmenování) a ve věci C-508/19, Prokurator Generalny (Kárné kolegium
Nejvyššího soudu – Jmenování)

Generální advokát E. Tančev: Dvě nově vytvořená kolegia polského Nejvyššího soudu podle všeho nesplňují požadavky stanovené unijními právními předpisy v situaci, kdy byli dotyční soudci jmenováni do těchto funkcí za zjevného porušení vnitrostátních právních předpisů platných pro jmenování do funkce soudců tohoto soudu

Vnitrostátní soud tedy musí posoudit zjevnou a úmyslnou povahu tohoto porušení, jakož i jeho závažnost

Soudce W. Ž. (věc C-487/19) byl členem a mluvčím bývalé Krajowe Rady Sądownictwa (Národní rada soudnictví, Polsko; „KRS“) a veřejně kritizoval soudní reformy v Polsku provedené vládou stranou. V roce 2018 byl přeřazen z oddělení Sądu Okręgowego (krajský soud) v K. (Polsko), kde působil do tohoto data, do jiného oddělení tohoto soudu. Toto přeřazení představuje *de facto* degradaci, jelikož se jedná o přeřazení z druhostupňového do prvostupňového oddělení daného soudu. W. Ž. podal proti tomuto rozhodnutí stížnost ke KRS, která svým usnesením ze dne 21. září 2018 (dále jen „napadené usnesení“) řízení týkající se jeho stížnosti zastavila. Poté W. Ž. podal proti napadenému usnesení opravný prostředek k Nejvyššímu soudu (Polsko).

Po podání tohoto opravného prostředku podal W. Ž. návrh na vyloučení všech soudců Nejvyššího soudu zasedajících v Kolegiu pro mimořádnou kontrolu a veřejné záležitosti („CECPA“) z projednávání jeho opravného prostředku. Tvrdil, že vzhledem k systémové formě tohoto kolegia a způsobu volby jeho členů prostřednictvím KRS, jež byla zřízena v rozporu s Ústavou, není CECPA s to – v jakémkoliv složení z osob, které ji tvoří – nestranně a nezávisle projednávat opravné prostředky.

W. Ž. tvrdí, že návrh na jmenování všech soudců zasedajících v CECPA, jichž se týká návrh na vyloučení, byl obsažen v usnesení KRS ze dne 28. srpna 2018 č. 331/2018 („usnesení KRS č. 331/2018“). Toto usnesení napadli v celém rozsahu žalobou u Naczelnego Sądu Administracyjnego (Nejvyšší správní soud, Polsko; „Nejvyšší správní soud“) jiní účastníci nominačního řízení, ve vztahu k nimž KRS nepředložila Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej (prezident Polské republiky; „prezident republiky“) návrh na jejich jmenování do funkce soudců Nejvyššího soudu. Navzdory probíhajícímu řízení předal prezident republiky dne 20. února 2019 A. S. (samosoudce pověřený projednáním opravného prostředku podaného W. Ž.) listinu o jmenování do funkce soudce CECPA. Dne 8. března 2019, bezprostředně před zahájením jednání v Občanskoprávním kolegiu Nejvyššího soudu, CECPA, rozhodující samosoudcem A. S., který nedisponoval spisy ve věci, vydal v této věci usnesení o odmítnutí opravného prostředku W. Ž. z důvodu jeho nepřipustnosti. CECPA navíc konstatovalo, že opravný prostředek W. Ž. je nepřipustný, a to navzdory tomu, že Občanskoprávnímu kolegiu Nejvyššího soudu již byl v souvislosti s tímto opravným prostředkem podán návrh W. Ž. na vyloučení všech soudců CECPA.

M. F. (věc C-508/19) je soudkyní sądu rejonowego (okresní soud) v P. (Polsko). Dne 17. ledna 2019 bylo vůči ní zahájeno kárné řízení. V tomto řízení jí bylo vytýkáno, že se dopustila průtahů v řízeních a opožděného vyhotovování písemných odůvodnění rozsudků. Dne 28. ledna 2019 J. M., působící jako soudce Nejvyššího soudu vykonávající povinnosti předsedy Nejvyššího soudu

řídícího činnost kárného kolegia, vydal rozhodnutí, jímž určil kárný soud příslušný k projednání této věci v prvním stupni.

M. F. však tvrdí, že v tomto řízení proti ní nelze pokračovat, jelikož J. M. není soudcem Nejvyššího soudu, protože do funkce soudce Nejvyššího soudu v kárném kolegiu nebyl jmenován. Jeho jmenování dne 20. září 2018 je neúčinné, protože byl jmenován: i) poté, co KRS provedla výběrové řízení na základě oznámení prezidenta republiky ze dne 29. června 2018, které prezident republiky podepsal bez kontrasignace Prezesa Rady Ministrů (předseda Rady ministrů); ii) poté, co dne 17. září 2018 jeden z účastníků výběrového řízení napadl před Nejvyšším správním soudem rozhodnutí KRS, jež obsahovalo návrh na jmenování J. M. do funkce soudce Nejvyššího soudu v kárném kolegiu, a zároveň před tím, co Nejvyšší správní soud o tomto opravném prostředku rozhodl.

Občanskoprávní kolegium (věc C-487/18) a Pracovněprávní a sociálněprávní kolegium (věc C-508/18) Nejvyššího soudu se proto obrátily na Soudní dvůr s žádostmi o rozhodnutí o předběžné otázce.

V dnešních paralelních stanoviscích generální advokát Evgenij Tančev nejprve posuzuje, zda unijní právo brání jmenování A. S. a J. M. do funkce soudců Nejvyššího soudu v CECPA a v Kárném kolegiu.

Podle generálního advokáta je vzhledem ke klíčové úloze KRS v procesu jmenování soudců a vzhledem k neexistenci právního přezkumu rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování soudce nezbytné, aby justiční kandidáti měli k dispozici účinný právní přezkum. Tak je tomu zejména v případě, kdy stát svým jednáním zasahuje do procesu jmenování soudců způsobem, který by mohl ohrozit budoucí nezávislost těchto soudců. Požadovaný právní přezkum by měl: a) proběhnout ještě před jmenováním, protože soudce je *a posteriori* chráněn zásadou neodvolatelnosti; b) zahrnovat přinejmenším překročení nebo zneužití pravomoci, nesprávné právní posouzení nebo zjevné nesprávné posouzení; a c) umožňovat objasnění všech aspektů nominačního řízení, včetně případných požadavků unijního práva tím, že Soudnímu dvoru budou položeny otázky týkající se mimo jiné požadavků vyplývajících ze zásady účinné soudní ochrany. Z toho důvodu akt jmenování do funkce soudce Nejvyššího soudu přijatý prezidentem republiky před tím, než Nejvyšší správní soud s konečnou platností rozhodl o žalobě podané proti usnesení KRS č. 331/2018, představuje zjevné porušení vnitrostátních pravidel upravujících postup jmenování soudců Nejvyššího soudu, pokud jsou tato pravidla vykládána v souladu s použitelným unijním právem (zejména s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU).

Generální advokát E. Tančev má za to, že zjevná a úmyslná povaha porušení usnesení Nejvyššího správního soudu o odložení vykonatelnosti usnesení KRS č. 331/2018, kterého se dopustil tak důležitý státní orgán, jako je prezident republiky, zmocněný k vydání aktu jmenování do funkce soudce Nejvyššího soudu, svědčí o závažném porušení pravidel vnitrostátního práva upravujících nominační řízení soudců. Navíc samotná skutečnost, že prezident republiky nebral zřetel na pravomocné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu – tj. správního soudu posledního stupně – kterým byla nařízena předběžná opatření a odložena vykonatelnost usnesení KRS č. 331/2018 do doby, než tento soud rozhodne o žalobě projednávané v původním řízení, naznačuje závažnost porušení, k němuž došlo. Připomněl, že Soudní dvůr již objasnil, že respektování předběžných opatření nařízených vnitrostátními soudy příslušnými vnitrostátními orgány členského státu „je neoddělitelně spjata s hodnotou právního státu, která je zakotvena v článku 2 SEU a na které je Evropská unie založena“.

Generální advokát posuzuje účinky závěru, podle kterého A. S. nemusí představovat soud zřízený na základě zákona. Uvádí, že pokud A. S., rozhodující jako samosoudce, vydal dotýčné usnesení o nepřipustnosti, proti kterému nelze podat opravný prostředek, pak – za předpokladu, že tento samosoudce nesplňuje požadavky soudu předem zřízeného na základě zákona – musí být právní účinnost tohoto usnesení omezena. V důsledku toho by předkládající soud mohl toto usnesení zrušit (nebo od něho odhlédnout) a rozhodnout o návrhu na vyloučení soudců CECPA podaném W. Ž., takže by žaloba posledně jmenovaného mohla být přezkoumána soudem, který skutečně splňuje požadavky čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU (tj. předkládajícím soudem).

Pokud jde o věc C-508/19, generální advokát má za to, že souvislost mezi žalobou v původním řízení a ustanoveními unijního práva se týká skutečnosti, že vnitrostátní soudkyně (M. F.), která může rozhodovat o uplatňování nebo výkladu unijního práva, žádá, aby jí v rámci kárného řízení vedeného proti ní byla přiznána účinná soudní ochrana zaručená čl. 19 odst. 1 SEU ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie. Taková ochrana totiž zahrnuje povinnost členských států poskytovat nezbytné záruky, aby se zabránilo jakémukoli riziku použití takového kárného režimu jakožto systému politické kontroly obsahu soudních rozhodnutí, což znamená, že M. F. má právo na to, aby její věc rozhodoval nezávislý a nestranný soud zřízený zákonem. To rovněž znamená, že soud, který má rozhodovat v jejím kárném řízení, nemůže být určen soudcem, jehož vlastním jmenováním bylo porušeno totéž ustanovení unijního práva, i když sám tento soudce vydává rozhodnutí týkající se uplatňování nebo výkladu unijního práva.

Generální advokát poukazuje na to, že jmenovací řízení J. M. bylo stiženo několika potenciálně zásadními porušeními práva upravujícího jmenování soudců: i) jmenovací řízení bylo zahájeno bez kontrasignace předsedy Rady ministrů, která je vyžadována Ústavou, což patrně způsobuje neplatnost tohoto řízení *ab initio*; ii) řízení se týkalo nové KRS, jejíž členové byli jmenováni podle nového legislativního procesu, který je neústavní a nezaručuje nezávislost; iii) existovaly různé úmyslné překážky předběžného soudního přezkumu tohoto jmenování, jako že: a) KRS záměrně nepostoupila žalobu podanou proti svému rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu ve stejné chvíli, kdy jí zaslala prezidentu republiky, před uplynutím lhůty k jejímu podání k uvedenému soudu; b) prezident republiky jmenoval soudce navržené tímto rozhodnutím před tím, než byl ukončen soudní přezkum uvedeného rozhodnutí, aniž vyčkal na odpověď Soudního dvora na předběžné otázky položené ve věci C-824/18 týkající se souladu těchto způsobů přezkumu s unijním právem. Prezident republiky se tedy dopustil možného zjevného porušení základních norem vnitrostátního práva.

Generální advokát dochází k závěru, že soudní kolegium není nezávislým a nestranným soudem ve smyslu unijního práva v případě, že objektivní podmínky, za kterých byl dotyčný orgán zřízen, a jeho charakteristiky, jakož i způsob, jakým byli jmenováni jeho členové, mohou vyvolat u jednotlivců legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti tohoto orgánu ve vztahu k vnějším skutečnostem, zejména přímým či nepřímým vlivům zákonodárné a výkonné moci, a o jeho neutralitě ve vztahu ke střetávajícím se zájmům, a mohou tudíž vést k neexistenci zdání nezávislosti nebo nestrannosti uvedeného orgánu, jež je způsobilá narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti musí justice u jednotlivců vzbuzovat. Předkládajícímu soudu přísluší, aby s přihlédnutím ke všem relevantním skutečnostem, které má k dispozici, určil, zda tomu tak je v případě takového orgánu, jako je Kárné kolegium Nejvyššího soudu.

V takové situaci musí být zásada přednosti unijního práva vykládána v tom smyslu, že vyžaduje, aby předkládající soud upustil od použití ustanovení vnitrostátního práva vyhrazuje právomoc rozhodnout v takových sporech, jako je spor v původním řízení, takovému orgánu, aby tyto spory mohly být posouzeny soudem splňujícím výše uvedené požadavky nezávislosti a nestrannosti, který by měl v dané oblasti pravomoc, kdyby tomu uvedená ustanovení nebránila.

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

Úplné znění stanoviska ([C-487/19](#) a [C-508/19](#)) se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazové záznamy z přednesení stanoviska jsou dostupné na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106